

ATS 14: 1 KYRKOMÅLNINGAR I UPPLAND FRÅN MEDELTIDENS SLUT. 23

translatus celestibus est sociatus». Liknande leoninska hexametrar läsas äfven vid flera af de öfriga i detta hvalf förekommande gammaltestamentliga bilderna, så vid Jonas: »Jonas glutitur tamen illesus respuitur», vid Simson: »Ut vis Sampsonis destruxit ora leonis», vid Josef: »Signans te Christe juvenis venumdatur iste». Denna sista inskrift liksom den nyss anförda vid Isaks offrande säger tydligen, att dessa händelser äro framställda såsom förebildande tilldragelser ur Kristi lif, och då man finner det mycket ofta vara fallet, att samma bild i olika kyrkor åtföljes af samma latinska vers, så uppstår lätteligen den misstanken, att dessa förebilder och dessa verser icke i hvarje fall uppfunnits af den andlige herre, som gifvit målarne föreskrifter för dekoreringsen, utan hämtats ur någon viss literär källa. En sådan har det ock lyckats mig påträffa, nämligen det verk, som går under benämningen *Biblia pauperum*, de fattiges bibel.

Att i detalj konstatera, i huru vidsträckt grad detta verk varit mönster för de uppländska kyrkomålningarna från Jakob Ulfssons tid, blir en senare uppgift; först några uppgifter om det nämnda arbetet, dess tillkomst och betydelse¹.

Redan i den kristna forntiden behärskades exegesen af föreställningen om gamla testamentet såsom förebildande det nya; så säger Augustinus: »In veteri testamento novum latet, in novo vetus patet». Och redan i den äldsta kristna konsten framträda bilder äfven ur gamla testamentet. Från medlet af 400-talet försiggår emellertid en kyrklig reform, som inverkar på konsten, i det att i stället för den fortlöpande bibelläsningen träder läsningen af blott valda stycken (*lectio propria* i stället för *lectio continua*), och vid valet af ämnen håller sig den bildande konsten inom det sålunda bildade sammandraget af nya

¹ Se för det följande Kraus, *Geschichte der christlichen Kunst*.